

Organisatieprioriteiten

Openbaar Ministerie 2026-2029

Focus,
organiseren,
vereenvoudigen

Voortzetting doelen 2023-2026

In 2023 scherpste het College van procureurs-generaal de koers van het OM aan. Vereenvoudiging van werken, het aanbrengen van meer focus, verzwaarde aandacht voor de kerntaken, versterking van de magistratelijkheid waren enkele aangescherpte uitgangspunten. Bedoeld om meer recht te doen aan het recht in een wankelende wereld. Sindsdien zijn er nieuwe turbulenties op economisch, militair en (geo-)politiek vlak. Nederland (inclusief het OM) heeft te maken met cyberaanvallen. Onderwijl worden de overheidsfinanciën herschikt en blijft de werking van het strafrecht onder de kritische loep van toezichthouders en samenleving liggen. In deze omstandigheden bezitten de gestelde prioriteiten nog voluit geldingskracht. In lijn daarmee dient de komende jaren de aanpak van de veel voorkomende criminaliteit te worden geactualiseerd, ZSM te worden vereenvoudigd en de ICT veel grondiger te worden hervormd dan we voorzagen. Ook dienen de afspraken over opportuniteit te worden geïmplementeerd.

Complexiteit in de opgave, eenvoud in de aanpak

De strafvorderlijke spelregels op basis waarvan het OM zijn werk verricht gaan al een eeuw mee en veel criminaliteitsbeleid gaat al tientallen jaren terug. Consistentie is een groot goed, maar het steeds verder uitbouwen op de bestaande fundamenten heeft geleid tot complexiteit, ondoorzichtigheid en ineffectiviteit. Om dat te doorbreken wil het OM meer eenvoud aanbrengen in de manier waarop het werk is georganiseerd. Dat betekent minder afhankelijkheden in IV, werkprocessen die vaker hetzelfde zijn, lichte zaken sneller en compacter afdoen en meer aandacht voor zaken die dat nu nog te weinig krijgen. Op die manier versterkt het OM zijn eigen kwaliteit, maar ook de effectiviteit van de strafrechtketen.

Focus op de opsporing en aanpak Veel voorkomende criminaliteit (VVC)

Nog steeds wordt veel capaciteit ingezet op de aanpak van lichte, traditionele criminaliteit waardoor zware strafzaken en nieuwe criminele ontwikkelingen onvoldoende capaciteit en aandacht krijgen. Dit geldt zeker voor de online en cybercriminaliteit. Deze neemt onverminderd in omvang toe, maar krijgt te weinig aandacht in de opsporing, vervolging en berechting. Het verleggen van de focus naar zwaardere en nieuwe vormen van criminaliteit vergt een andere scope en een steviger invulling van de OM-gezagsrol. De doelstelling daarbij is om de juiste zaken, in passende volumes en in verhouding tot het criminaliteitsbeeld te laten instromen bij het OM en deze adequaat en voortvarend te vervolgen. Om daarmee aan meer slachtoffers en verdachten sneller recht te doen.

Deze ontwikkeling is hard nodig omdat de laatste jaren steeds minder commune misdrijven instromen bij het OM. Deze dalende trend moet worden gestabiliseerd en de instroom van de 'misdrijven nieuwe stijl', zoals digitale en cybercriminaliteit, dient toe te nemen. Dat vraagt om afspraken over de instroom. Die dragen ook bij aan de voorspelbaarheid in de keten, waar alle partijen bij gebaat zijn. Sinds begin 2026 werken politie en OM hierop intensiever samen om een selectiever opsporingsbeleid voor de aanpak van de VVC te realiseren. Tegelijk worden binnen het OM de bakens verzet om vaker digitale en cybercriminaliteit te vervolgen.

Vervolging en strafbeschikkingen

In 2025 maakte het College bekend de wettelijke ruimte voor het opleggen van strafbeschikkingen beter te willen benutten om zo zittingsruimte bij de strafrechter vrij te spelen voor de zwaardere zaken. Door het OM is hard gewerkt om verbeteringen in de juridische kwaliteit en uitvoering van het werkproces aan te brengen. Mede door beperkingen in de ICT is dat traject nog niet afgerond, en ook de komende jaren heeft verdere verbetering van de kwaliteit van de OMSB-praktijk prioriteit. Zodat het OM in zaken waarin dat is toegestaan zoveel mogelijk de strafbeschikking kan opleggen, waardoor slachtoffers en verdachten minder lang hoeven te wachten op afdoening van hun zaak dan als deze bij de rechter aangebracht zou zijn.

Berechting en procesafspraken

De behandelduur van de zwaardere strafzaken neemt niet af en dat is zorgelijk. Tegen die achtergrond ziet het College dat procesafspraken effect hebben en dat dit instrument helpt om strafzaken binnen een redelijke termijn af te doen, zoals het Europees Hof voor de Rechten van de Mens eist. Recente strafzaken maken het positieve effect zichtbaar dat zonder procesafspraken niet was bewerkstelligd. Het OM zet dan ook in op uitbreiding van procesafspraken zonder daarbij uit het oog te verliezen dat daders van zware criminaliteit de straf krijgen die hen toekomt.

Schaarste in de executie

Het blijft de komende jaren een probleem om celstraffen tijdig uitgevoerd te krijgen. Ook is het al een decennium zorgelijk dat aangevraagde gedragskundige rapporten niet tijdig worden aangeleverd. Daardoor stagneert het strafproces. De schaarste zal niet afnemen. Het OM zal een stap naar voren zetten en zich hiervan nog meer rekenschap geven in zijn afwegingen om rapporten aan te vragen, voorlopige hechtenis te vorderen of bepaalde straffen te eisen. De noodzaak daarvan zal – zeker in lichte vermogensdelicten zonder geweld – scherp worden beoordeeld en worden afgezet tegenover de schaarste in de keten. Tegen deze achtergrond is het OM voorstander van elektronische detentiemodaliteiten, zoals een enkelband, zodat het gevangeniswezen de beschikbare celcapaciteit kan flexibiliseren en veroordeelden hun straf niet ontlopen.

Innovatie en AI

Artificiële intelligentie (AI) ontwikkelt zich snel. Er zijn veel en diverse toepassingsmogelijkheden beschikbaar gekomen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om voorstellen om 'AI-tools' in opsporingsonderzoeken in te zetten of werkprocessen binnen het OM te automatiseren met AI. Daarnaast wordt de vraag hoe het OM omgaat met crimineel gebruik van AI steeds urgenter. De potentie van AI lijkt door de verschillende innovaties steeds verder te groeien, al dient de daadwerkelijke toepassing van de technologie zich in veel situaties nog te bewijzen. Het College zal de komende jaren ruimte geven om, met aandacht voor de rechtmatigheid, te experimenteren met het gebruik van AI.

Bedrijfsvoering en IV

Sinds 2023 heeft de samenvoeging van beleid en uitvoering op het vlak van de bedrijfsvoering nader gestalte gekregen. Het OM kent twee landelijke organisaties: IVOM en LBOM. In de komende periode komt het erop aan om beide organisaties een kwaliteitsimpuls aan de bedrijfsvoering te laten geven ten behoeve van het functioneren van het hele OM. Bestendige IT en IV hebben daarbij de hoogste prioriteit. Daarnaast heeft het OM financieel soberdere tijden voor de boeg. Samen met de hoofdofficieren zal het College de komende jaren werken aan een toekomstbestendige, wendbare en betaalbare organisatie met bijbehorende werkomgevingen en functies. Vanzelfsprekend worden ook hier de mogelijkheden en onmogelijkheden van AI verkend om het werk te versnellen en te verbeteren.

Het OM moet de eigen IT sterk verbeteren. Een visie, strategie en plannen zijn daarvoor gemaakt, en forse middelen zijn beschikbaar gemaakt om die plannen ook te kunnen gaan uitvoeren. Verder blijft er aandacht voor de korte termijn verbeteringen; dringend nodig om de OM-medewerkers de nodige ondersteuning voor hun dagelijkse werk te kunnen geven.

Scherp blijven

Of het nu kleine of grote zaken zijn, het OM-werk staat in de belangstelling. Die aandacht van de buitenwereld is goed voor een organisatie die in de kern van het strafrecht functioneert. Het houdt het OM scherp.

Het OM voert zijn werk uit met inachtneming van de verantwoordelijkheden, bevoegdheden en mogelijkheden van keten- en bestuurlijke partners en staat daarover met hen in goed contact. In dat samenspel zorgt eenieders focus op eigen taken en mogelijkheden ervoor dat maatschappelijke opgaven krachtiger worden opgepakt. Waarbij het OM weloverwogen soms een stap naar voren zet om knelpunten op andere plekken in de keten te verminderen. Focus van het OM op de kerntaken, meer strafbeschikkingen, transacties en procesafspraken versterken een goedwerkende rechtvaardige strafrechtspleging.

De mensen bij het OM verzetten kwalitatief goed en hoogwaardig werk. Dat werk is zichtbaar voor de samenleving en heeft daarmee betekenis. Het OM staat voor de kwaliteit van het werk en reflecteert daarop. Op die manier houdt het OM in een roerige wereld het recht overeind. Ook de komende jaren.